

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. Nándor grófhoz, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:
Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: Rotter I., Weisz H. és Krausz V. társaságában.

Megnyitó beszéd.

A r. kath. tanítók közgyűlésén tartotta:
Mayer Károly apátkanonok.

Dicsértessék a Jézus Krisztus!
Tisztelt Közgyűlés!

Mai összejövetelünk, mai közgyűlésünk első a XX. században és így méltó kötelemünké teszi e körülmény, hogy Istenhez emelt szívünkben kérjük az idők és a századok halhatatlan Urát, adja az ő szent kegyelmét azok számára, kik a nemzet legszentebb érdekeinek szolgálnak, kik a keresztény vallásos nevelés és oktatás és evvel az igazi magyarság érdekében a legfárasztóbb, ha az anyagi jutalmat tekintjük, azt mondhatnók a leghálátlanabb, de a szellemi erkölcsi értéket mérlegelve kétségkívül az egész nemzet hálájára legméltóbb munkát végezik. Adja Isten áldását a magyar katolikus tanítói karra, kiknek folyton szemük előtt lebeg az a nagy igazság és kik e nagy igazságtól teljesen áthatva működnek: hogy t. i. minél többet vesz a nemzetünk a kereszténységből, annál többet vesz a magyarságból is.

A magyar katolikus tanítói kar ugyanis jól ismeri azon látszólagos, csinált, fitogtató, sőt az undorodásig bosszantó modern magyarságot és modern hazafi-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

Te'plan, az életmentő.

— Humoreszk. —

Épen az ötödik pohár sört fogyasztgattam nagy lassacskán. A nap verőfényében körülbelül még a Fidsi-szigetek lakói sütkeztek, mikor előttem még a »Fütykös« ivójában élszántan éggett a lámpa. Mellettem az ablakon valami kiszolgált panyust lengetett a szél.

Egyszerre csak egy munkától kérges kéz meredezik be az ablakon. Vártam, hogy valahova fölírja ezt a három szót: »Mane, tekel, farsz.« Nem írta föl. De ime, — hangokat is hallok.

— Jó estét!

Hátra nézek; már akkor egy főt is láttam, mely a kézhez tartozott. A fő szintén kérges volt és vizes.

— Adjon Isten!

— Én vagyok a Te'plan.

— Bocsanat, nem tudtam.

— Ez a kéz ma egy embert mentett ki a folyó fenekéről.

Elismerésem jeléül megráztam a kezét.

— Uram, ha látná, micsoda csinos legény, maga is azt mondaná, kár lett volna érte. Most otthon ápolja a feleségem. Ismeri a feleségemet?

— Gyanúsítás akar ez lenni?

— Nem. Csak azért kérdeztem, mert -ha ismerné, bizonyára tudná, hogy olyan asszony az, kit még az indiai kigyóbüvölő-király sem tudna megszelídíteni.

— Sajnálom szegényt.

— Kit?

ságot, mely a nemzeti legszentebb érzelmet csak mázu és mezül használja fel, de rögtön levezné e mázu, ha a nemzeti eszme megvédelméért áldozatot kellene hozni, hát még ha életét kellene kockára tenni érte, ha küzdeni, harcolni kellene érte, az ő szellemében állhatatosan, következetesen működni; működni következetesen és állhatatosan azért is, hogy e nemes, magyar nemzeti szellemnek, még a művelődés, a haladásba kapaszkodó világ szelleme se árthasson soha sem.

De melyik az az irány, milyen az a mód, mely irányban haladva s mely módszert szem előtt tarva a kath. tanító kar a magasztos cél felé, a magyar nemzeti eszme biztosítása felé öntudatosan, szilárdan, biztos és soha sem kétes lépésekkel halad?

Ez az irány nem más, mint a r. kath. egyháznak iránya, mely Krisztustól nyert tanítói hatalmánál fogva, az egész emberiség tanítására küldetéssel bírva, legfontosabb kötelemének, egyszersmind legfőbb érdekének tartja, hogy iskoláit legnagyobb függetlenségben bírja, megőrizze és ezen iskolák vezetése és szelleme fölött örökdiék.

Abban rejlik tehát a kath. tanítótestületnek legfőbb dicsősége, hogy az Krisztus által alapított renddel együtt

-- A másvilági kigyóbüvölőt.

— De hát hadd folytassam. Mikor kifogtam őt, s a hosszú utra fölrakott, vagy inkább benyelt vízkészletet kitöltöttem belőle, a feleségemre hálalált pillantást vetett. E perctől fogva az asszony velem szemben tökéletesen elvesztette önkaratát. Én megparancsoltam neki, hogy maradjon a beteg mellett és gyöngéden ápolja őt. S ő azóta gyöngéd ápolónő lett.

Te'plan itt egy kis szünetet tartott, és a sörös poharamra nézett.

De adjon abból a sörből egy kicsit nekem; megiszom itt kinn az ablaknál, aztán nem látja senki.

S látszott az arcán, hogy csakugyan meginná; szinte nyelte is.

De én mindinkább kíváncsi lettem, azért elkezdtem kérdegetni a különös embert.

— Aztán — mondja csak — nem tett jelentést a dologról?

— Hogyne tettem volna! Itt a bizonyítvány; — tessék!

Elolvastam, de nem állhattam meg nevetés nélkül.

— Barátom, hisz' e cédulán az van, hogy maga súlyos testi sértést követett el, aztán tárgyalásra kell mennie. Ez idéző.

Nagyot nézett rám.

No nem hiszi?

Ő elkezdvelenedett s bizonyos sértődést vettem az arcán észre. Még nekem kellett megvigasztalni.

— No ne haragudjék, nem akartam sérteni, de ezen a cédulán olyasmi van.

— De hisz' nem azt mutattam én!

és karöltve halad, s ebben rejlik egyszersmind üdvös működésének áldásos sikere, valamint az a semmi által nem pótolható erős öntudat, hogy működésével a legnagyobb jótéteményt szolgáltatja a keresztény családnak, a keresztény társadalomnak is evvel lesz alapvető munkása és a nemzeti eszmények és evvel a nemzeti erő megalapításának is legelső, legközvetlenebb tényezője

A kath. tanító meg van győződve ezen magasztos hivatása felől s így egy pillanatkig sem kételkedik, hogy ő a szülőknek, a családnak képviselője a nevelésben és az oktatásban és nem fog uszályhordozója lenni azon téves eszmének, mely az első tanítási, oktatási és első nevelési jogot az államnak, ezen tisztán jogi testületnek akarná tulajdonítani, melynek léte csak a rendezett családi és társadalmi élet megalkotása után kezdődhetik, melynek léte tehát ezen államalkotó elemek előtt nem csak jogosulatlan, de egyáltalában lehetetlen.

Általánossá kezd lenni az a meggyőződés, hogy az egyház és evvel a kath. iskolák nagy megpróbáltatás elé jutnak. Hogy mily természetűek lesznek e krízisek, bizonyossággal senki sem mondhatja ugyan meg, de mint forró, tikkasztó hőszégnél ember, állat, még a fű is mintha

Ezt oly kétségkizárólag mondotta, hogy kezdtem zavarba jönni. Még utóbb rajtam keresi a bizonyítványát, s ha nem tudom előadni, még én leszek az oka, hogy egy ember befult a vízbe. Az idézőt azonban visszaadtam neki, nehogy nálam felejtse.

— Elolvasta? kérdé, a mint átadtam a súlyos okmányt.

— El. Mondtam már, hogy be fogják érte csukni.

— Hát mit olvastott?

— Ezt az idézőt ni.

— És a mi a hátán van?

— A hátán?

— Igen, az edzőőn!

— Az nem olvastam el.

— No itt van, olvassa!

Mikor végig olvastam, fölmondatta velem a leckét.

— Tudja most már, mi van rajta?

— Igenis tudom. Ma este egy ismeretlen urat fogtak ki a Dunából, ki már 600 méteres vizen uszott le — halva. Városunk fia, a ritka becsületességű Te'plán Tódor fogta ki.

— No most már érti?

— Igenis — nem értem.

— Mit nem ért?

— Először azt, hogy amaz uri ember halva is tudott uszni, hogy büvölhette el az ön feleségét; harmadszor és utoljára, hogy ritka becsületességű ember...

— Megálljon! Hát először is nem igaz, hogy az ember meg volt halva, mert, mert — még él; ez egyszersmind véget vet a második kételemnek is; az a ritka becsületességű ember pedig

érezne a közelgő zivatart. hasonló a helyzetünk az uralkodó irányok megfigyelése mellett és évek óta érezzük közelgését egy megrendítő viharra. És méltán. A szabadelvűség és ennek radikálisabb alakja a szocializmus uralomra jutott a népek politikai és társadalmi életében, a szabadkőművesség által ki lett adva a jelszó, mely a jövőt irányozza, hogy t. i. az elméknak emancipálását »siettetni« kell s így érezzük már ezen kiadott parancsnak hatását nálunk is, hol mindenek előtt ezen második, mindenestre átkos emancipációnak megfelelően a vallásos iskolák elnyomására vesszünk észre hol nyílt, hol alattomos törekvést és kéz alatti működést és ezekkel szemben a közös és később az állami iskolák szervezése fenyegeti a családok, a társadalom vallásos, keresztény lelkiismeretét.

Szántsándékkal hangsúlyozom e szót; mert bárki akarná is kétségbe vonni, bizonyos az, hogy a magyar család, a magyar társadalom keresztény akar maradni, mert ebben látja magyarságának biztosítékát és senkinek sincs joga arra, hogy ebben őt akadályozza. Kereszténynek akarja az egész országot, mert ebben látja nemzetének egyedüli garantiáját. A keresztény család, a keresztény társadalom pedig okvetlen keresztény szellemű iskolát követel, mert ebben látja ismét kereszténységének biztosítását.

És ime a róm. kath. iskolák tanítója, midőn az egyház szelleme szerint nevel és oktat, legjobban megfelel a család, a társadalom bizalmának és evvel a legsikeresebben mozdítja elő a nemzeti közszellemnek azt a kívánatos és szükséges fokozatos fejlődését, amely az állam jólétére is feltétlenül szükséges, míg tisztán állami vagy államilag tulságosan befolyásolt nevelés által az a fontos nemzeti közszellem csak mesterséges, tehát megbízhatlan csinálmány, mely képezhet ugyan ideig-óráig

én vagyok Ugyan adja ki már azt a pohár sört, még megmelegsik.

— Nem adom.

— Miért?

— Mert nem adja vissza a poharat.

— Vissza fogom adni.

Meg sem ütődött kétkedésem, kiadtam a poharat s ő megkönnyebbülve adta vissza. Nem láttam aztán emberemet egy hétig.

Egy hét múlva megint benyúlt az ablakon.

— Jó estét!

— Ki az?

— Én vagyok a Te'plan.

— Az a ritka becsületességű életmentő?

— Az.

— Legyen nyugodt barátom, a becsületesség elveszi méltó jutalmát.

— Óh, ha tudná, mennyire nyugodt vagyok már ez iránt. Ami pedig jutalmamat illeti, már elvettem.

— Hogy-hogy?

— Ugy, hogy az a fiatalember, kinek az életét megmentettem valószínűleg hálából — megszöktette a feleségemet.

— De hisz' ez botránny!

— Tévedni méltóztatik. Mert a botránnyak két neme van: magánbotránny és közbotránny. A magánbotránnyak ismét az egyénre való hatását tekintve van két válfaja: valódi botránny és lát-szólagos, vagy nem botránny. Főlöleges is talán ezek után mondanom, hogy az én esetem nem botránny.

— De már akárhogy okoskodik is, én keresztül lőném azt a háladosat ifjut.

— Én is, de csak egy esetben.

— S mi volna az?

tartó csinált, fitogtatott hazafiságot, de benső maradási erővé soha sem fog válni, mert nem csak a legszükségesebb időben, a válságos pillanatban mondja fel a szolgálatot, hanem már mintszületésénél fogva politikai eszköz, a politikai pártállások hullámai is próbára teszik szilárdságát, sőt ezek erősebb csapásainál szétfoszlik.

Az állam nem akkor fejleszti a nemzeti eszmét, az igazi hazafi erőt, ha a tanítói pálcát a kezébe veszi, és ezen eszme elsajátítására oktat meg nevel, mert az ipari nevelésnek, az oktatásnak sokkal nemesebb, sokkal mélyebb, sokkal erősebb talapzatot, a nemzet élő hitén, lelkiismeretén, erkölcsén kell alapulnia, erre pedig az állam, kivált ha modern, ha hite, lelkiismerete, az általa alkotott és folyton változó törvényein kívül — nincs, már magában véve is képtelen, hanem akkor, ha politikájával kielégíti a nemzet igazi várakozását és kormányzásával a nemzet igazi jólétét mozdítja elő és nem arra törekszik, hogy minden jogot maga nyeljen el, minden szabadságot bilincs közé tegyen és csak azon irányoknak adjon szabad röptőt, mely irányok a nemzet zömét hitetlenné lelkében, testében koldussá s utóbb hazátlanná teszik. Pedig éppen a nemzetnek ezen keresztény zöme ha vallás-erkölcsi alapon erősödik — fogja egyedül képezni a nemzetileg is erős állam legfőbb biztosítékát; míg ha ezekben — zsarnoki önkénnyel a lélek benső élete megtépetik, vagy csak megkuszáltatják, ha a kétkedés szelleme táplálják, akkor ez tényleg nagy szerencsétlenség az emberiségre és átkos következménnyel jár magára az államra, a nemzeti reménynek és aspirációnak meg éppen sírját ássa meg.

Ha valahol, itt e kérdés körül tehet nagy szolgálatot a kath. iskolák tanítója a családnak mely vallásáért aggódik és

— Ha valahogy megbánná a szöktetést s nekem visszaküldné az asszonyt.

— Értem. E szerint ma ön a legboldogabb ember.

— Nem egészen.

— Mi hiányzik még?

— Egy pohár sör tökéletesen tedezná a hiánylatot.

— Itt van.

— Emberemet most már vagy két hétig nem láttam. Egyszer csak valaki nagyot sóhajtott ama bizonyos ablak alatt.

— Jaj! Végem van! Meghalok!

— Maga az Te'plan?

— Bár ne én volnék! Jaj — ez a kéz...

— Talán megint egy embert mentett ki a halálból.

— Nem — egy asszonyt.

— Hát azért van vége? Bizony bolond ember kend; hogy megijeszti az embert.

— Jobban nem ijedhetett meg, mint én, azt mondhatom. Pedig nem szoktam egykönnyen megijedni.

— Aztán mitől ijedt úgy meg?

— Az asszonytól.

— Csak nem volt nyitva a szeme?

— Bár ki ne nyílt volna, de biz' pislog az mind a kettővel.

— Hisz' ez szerencse, ha még életben van.

— Nem jól mondja: ez magánbotránny.

— Hogy-hogy?

— Mert az az asszony a feleségem. De már egy keserűséggel több vagy kevesebb, adja ide azt a pohár sört még.

— Od'adtam neki.

— Azóta nem találkoztunk. Estéli András.

a társadalomnak, mely keresztény akar maradni; szolgálatot tehet ha hűséggel, álhatalosan rágaszkodik az egyház elveire, s ezt minden nyílt, minden lappangó támadás ellen megvédi s a vallásos, katolikus iskoláknak határozott és nem tétovázó, nem a kétszínűsködés vádjára okot szolgáltató, hanem őszintén, következetes harcosa és jellemes magatartásával megvigasztalja a szülők aggódo szívét s kinyeri azok bizalomteljes rokonszenvét, sőt sok esetben még a hetán félrevezetett és a mai sajtó fefületes iránya mellett könnyen félrevezethető társadalomnak is becsülését.

T. Uraim, midőn önök, azokat a szegény falusi gyermekeket oktatják és az egyház szellemében nevelik, önök evvel egy nemzetet nevelnek, nevelik az állam jövőndő polgárait. Vigyék be e nevelésük és oktatásukba azt a nagy, azt a kimondhatatlanul magasztos anyai, szülői szeretetet, mely szeretettel Krisztus egyháza a nemzet és állam iránt mindenkor viseltek, s mely egyház nem azért öleli oly forrón anyai szívéhez a nemzetet és a nemzetekben saját gyermekeit, hogy ezek életét az emberi bölcsesség gyarló és ingadozó elveiben táplálván, evvel a nemzetek viruló egészsége beteges irányt vegyen és állami életükben eivonuljanak: hanem mint az igazság letéteményese tudja azt, hogy egy nemzetnek egy államnak sincs az élete örök időkre biztosítva, ennél fogva azt akarja, azt óhajtja, teljes erejével arra törekszik, hogy az anyai keblére ölelt nemzet, szeretetébe foglalt állam, mintegy részese lehessen e szeretet kapcsán azon ígéretnek, azon biztosítéknak, melylyel ő bir, mert neki mondatott: „hogy a pokol kapui sem fognak erőt venni rajta“ és hogy a nemzet az állam is részese lehessen mintegy azon ígéretnek is, hogy ime: „én veletek vayyok a világ végezetéig“. — Ne higyjék t. Uraim! hogy Krisztus egyháza csak templomai, csak zárdái, csak intézetei számára épít századok viharaival dacoló erős, vastag falakat; nem, — ily erősnek, ily tartósnak, ily állandónak, — örökké valónak akarja ezen egyház a nemzet életét is, alkotmánya szabadságát is, az állam jólétét is, népének boldogságát is

Befejezhetném evvel megnyitómat, ha szomorú kötelességem a kath. tanítók egyesületével szemben egy fájó seb felszaggatására nem kényszerítene. Felszaggatom, nem azért, mintha e sebet fájdalommal együtt közös erővel gyógyítani tudnók; óh ezt egyedül az isteni gondviseléstől remegő ajkunk imájával s aggódo szívünk tépelődésével várjuk: hanem azért, hogy egy nagy, kimagasló jellem ritka mintájára sokszor vissza-visszatekintve, az egyház elveire való tántoríthatatlan hűségre annál melegebben felbuzduljunk.

A mult évi közgyűlésünk után ki hitte volna, hogy akkor hozott határozataink jegyzőkönyvét már nem a mi nagy, szeretett főpásztorunk fogja aláírásával megerősíteni?

Váratlanul, meglepően jött a halál, mint mindig, de mintha fullájkját nem egy emberre irányozta volna, kérlelhetlen kezét megérezte az egész katolikus világ és egy világ jajdult fel fájdalmában.

Elkisértük őt a részvét szokatlanul impozáns nyilvánulása mellett nyugvóhelyére s az Isteni Gondviselés sz. akarata előtt alázatosan meghajolva hálát adtunk azért, hogy Ő, — rövid időre bár — a mienk volt.

Őnök tudják T. Tanító urak, mennyire szerette, mennyire szíven viselte a kath. iskolák sz. ügyét, nem volt egy mozzanata ezen ügynek, mely figyelmét kikerülte volna, mennyit aggdótt, mennyit áldozott s mily nagyra becsülte az egyházhöz hiv tanítókat. Nem egyszer említette: hogy szülei a boldogultat is a tanítói pályára szánták s ez okból ifju éveiben korán fogták őt az ének és orgonatanulásra, innét volt az a finom, gyengéd érzeke az egyház óhaja szerint való egyházi zene iránt. Már ez ifju emlékek is szorosan fűzték az ő szívet a tanítókhöz. Ritka szorgalma, korán érett ítélőképességgel párosulva azonban őt a papi pályán a tanító egyház díszes tagjává emelte. Messze szárnyalt hirneve, mert páratlan teológiai tudománya mellett nagy elméjének egész világosságával s szívének egész forró melegével karolta fel mindenkor az egyház sz. érdekeit.

Mi láttuk a ragyogó világosságot, éreztük a szív melegét; — és e láng, e tűz köztünk van most is! Nagyobb volt ő, mint ő magát is gondolhatta! Nagy szelleme szellemet hozott köztünk létre, és hagyott hátra, mely szellem ép, lángol, lelkesen és üdvösen hatni fog nemzedékeken keresztül! Ha az emberi gyarlóság tehetetlen eszközeivel e lángot oltogatni akarná is, annál nagyobb erővel fog újra és újra hevesebben — fellobogni!

Tegyük a porra, tegyük emlékére a hála koszoruját! Az a szellem, az lélek közöttünk van; sz. kegyelettel forduljunk többször hozzá, kövessük mindenkor figyelmeztetését!

A székesfehérvári egyházmegye kath. iskoláinak Tanítóit szíven mélyéből üdvözölve, a közgyűlést ezennel Isten sz. nevében megnyitom.

Az áruklodás és hazudozás sok gyermeknek tulajdonsága. Miként szoktathatja le a tanító tanítványait e rút szokásról?

— Pályanyertes mű. —

Irta: Papp János lovasberényi főtanító.

Jelige:

»Szégyent hoz rád a hazugság, becsületet az igazság.«

Az orvos, hogy betegének kórállapotát megismerhesse, megtekinti annak nyelvét, s megtapintja annak ütérét. Tegyük mi ugyan azt az iskolával. Tekintsük meg először az iskola nyelvét: azaz kísérjük figyelemmel a gyermekeknek mind az iskolában, mind pedig azon kívüli beszélgetését. Azután vizsgáljuk meg ütérét: vagyis vegyük szemügyre a gyermekek vérmérsékletét, puhatoljuk ki, kik kikkel társalognak, hol s mivel töltik idejüket, melyek kedves játékaik? Érintkezzünk és értekezzünk, de himezés nélküli őszinteséggel, főleg a hanyagabb és rosszabb viseletűek szülei. Ezen eljárás által vajmi soknak fogunk nyomára jönni, amihez azután a gyermek természetének, vágyainak házi körülményeinek tekintetbe vételével alkalmazhatjuk a gyógyírt.

Tapasztalni fogjuk először is, miszerint sok, igen sok iskolás gyermeknek vétke a hazudozás. Ezen ocsmány vétek talán legelterjedtebb az iskolások között. A tanférfinak alig mulik napja, hogy keseriséggel ne panaszkodnék e vétek gyakori elkövetése miatt. És ezt csodálni sem lehet, miután már az eredeti bűn következtében rosra hajlott emberi természet oly hajlandó lett e bűnre, főleg midőn egyéb vétkeért kérdőre vonatik — mi az iskolás gyermekkel, oly gyakran történik, — hogy elkövetett vétkére szinte önkénytelenül borítja palástul a hazugságot. — Az első testvérgyilkos Káin, Istentől kérdőre vonatván: »Hol van testvéred Ábel?« felelé: »Mit tudom én hol van Ábel? hát őre vagyok én testvéremnek?«

Alig van iskolás gyermek, ki egy vagy más iskolai törvény ellen botlásra ne követne el, s ha ily botlás a tanító tudomására esik s a vétket kérdőre vonja: előre el lehet rá készülni, hogy az tagadni fogja tettét, mert tegyük szívünkre kezünket, s valljuk meg őszintén, hogy nincs nehezbe szó az igaz mondásnál, főleg hibáink leplezetlen bevallásánál, mely annál nagyobb lelki erőt igényel, minél romlatlanabb a szív, minél tisztább az érzelmek fölött a szemérem zománca. Tagadni fogja tehát bűnét a különben legjobb viseletű gyermek is, s hogy magát kimentse nem ritkán bámulatos ügyességgel szövi a hazugságok pókhálóját, annyira, hogy a leglekiismeretesebb tanítót is, ki minden igyekezete mellett csak ember, s a szívek rejtekeibe nem láthat, sikerül megcsalni. Ki nem látja át, hogy csak egy ily sikerülés is mennyire bátorítja későbbi alkalmak előfordulását a hazugságra a nélkül is oly hajlandó gyermekeket?

De ha a jobb érzésű gyermekek is botlásai palástolására nem ritkán a hazugsághoz folyamodnak; mit mondjak a rossz erkölcsűekről? Mit mondjak azokról, kik csaknem naponta egy vagy más büntény miatt a vadlottak között vannak? Mit mondjak azokról, kik a legrosszabb házi körülmények közül vétkes hajlamokkal megvakodtan jönnek az iskola falai közé? — sőt — szinte borzadok kimondani — de fájdalom! mégis úgy van — hogy mióta az iskolából ok nélkül kimaradásra pénzbírság rovatik, helyes ok nélkül hontartott gyermekeiknek maguk a szülők sugják a hazugságot, mellyel kimaradásukat mentegessék.

Azonban vannak más alkalmak is, melyekben különösen a rossz házi körök szülöttjei, kik t. i. vagy selejtesebb házi nevelés után, vagy azt egészen nélkülözve kerülnek az iskola falai közé, hová azután tömördek erkölcsi nyavalyákkal, a gyermeki szívben csaknem ellenállhatlan erővel bíró utánzású ösztönök által környezőiktől elsajátított hazudozást is magukkal hozzák. — Az ilyenek azután nemcsak szorultságból, mint fönnebb mondtam — ha t. i. hibáik palástolására folyamodnak a hazugsághoz; hanem hazudnak dicsekedésből, midőn szülei vagy saját anyagi helyzetüket, a szegényebbek lenézése és csufolásával összekötve magasztalják kis társaik előtt, mint megtanulták otthon; hazudnak nyereségvágyból, midőn kis társaiktól, a megkivánt holmi játékszerek elcsalása végett halmozzák a hazug ígéretek, mint megtanulták otthon; hazudnak irigységből, midőn akár anyagi, akár szellemi tekintetből fölöttük álló kis társaikra a rágalom ocsmány sarát hányják gonosz kis nyelvükkel, mint megtanulták otthon; hazudnak csupa szokásból is, midőn kis társaik körében minden beszélgetésüket cifrábnál cifrább hazugságokkal kacskaringolják, mint megtanulták; megszókták otthon. Hazudnak gyűlölködésből, becsületlenségéből, szük-

segből, félelemből a büntetés miatt, sőt még engedelmességből is.

Származik pedig e lelki bajból egy másik szinten oly utálatos lelki betegség t. i. az áruklodás. E bűn egyike az iskolások közt legelterjedtebb s egyszersmind legveszélyesebb lelki fékélyeknek, mely a mellett, hogy a tanítás és tanulásra szánt, s már csak e tekintetből is legdrágább időt elrabolja s a tanítás folyamatát legbotrányosabban zavarja; még ha nem is orvosoltatik, s a gyenge szívekben gyökeret ver, úgy hogy azt a gyermek az iskolán túl való életbe is átvizsi: a csekélynek látszó mérges növény buja sarjakat hajt; mert belőle származik az ocsmány rágalom hernyója, mely megmássza az ártatlan gyöngéd becsületét, s mérges hólyagok pattognak nyomain, belőle származik az alaváló hitelkedés, belőle a gyalázatos áskálódás, belőle a judási áruklás, belőle végre hazánk átka — az össze nem tartás. S csakugyan tekintünk szét nemzetünk bármely osztályán, elsomorodott kebelletl kénytelenek leszünk megvallani, hogy az áruklodás és annak ocsmányi sarjai átok gyanánt nehezülnek társadalmunk fölött. — Ne is mondja senki, hogy messze mentem, midőn ennek gyökerét az iskolások gyermekes áruklodásában keresem; parányi a mustárnag s nagy fává növekszik!

Szilárd jellem! szilárd jellem! Oh mint óhajtanám magamat érthetővé tenni, hogy midőn az elemi iskolások neveléséről szólván, szilárd jellemről beszélek, félre ne értessem! — Nem keresem én a szilárd jellemet az iskolás gyermekben; tudom, hogy a jellemzilárdóság csak érett férfuban kereshető; tudom azt is, hogy a jellem alapítója a tiszta bölcsészet, melynek égi tüze a művelt szív nemes érzelmeit jellemmé szilárdítja. Ám épen azért, miután elemi iskolásainknak csak igen parányi része megy át a felsőbb iskolákba, hol a bölcsészet tiszta forrásaiból merithesse a jellemzilárdóságot; még a legnagyobb rész, s csaknem az összes nőnem, csak az elemi iskolában szerzett ész- és szív-kincseivel száll az élet viharos tengerére, hol miután alapos tudománya ugy sem lehet, sokkal több hasznát veszi tiszta jellemének, mint a gyógyíthatatlan tudakosságnak. Ki nem becsüli többre egy pórfüüből lett katonában a vitéz önfeláldozást, mint a Hári János-féle hazudozást? Ki nem becsüli többre egy szántóvetőben a hon földjének fíradhatlan művelőjét, s a hon fölvirágzását célzó intézetek nemes pártolását, mint a kaputosok elleni tudakos ellenszenvet? Ki nem becsüli többre egy elemi iskolát végzett iparosban a honi ipar, művészetek, s a szívet lelket nemesítő hazai irodalom lelkes pártolását, mint az itélet nélkül való badar politizálást? vagy az egymás ellen való agyarkodást? Ki nem becsüli többre egy nőben a szende háziasszonyt, a tiszta hűséget, a ragyogó honszeretetet; mint különösen e nemnek oly iszonyuan elharapódzott undok nyavalyáját — a pletykálkodást? Nézetem szerint az elemi iskolák feladata e fekélyek csírát elfojtani. Az iskola feladata: az elmét művelni, a szívet nemesíteni; különösen pedig az elemi iskoláé: a legszükségesebb ismeretek célirányos közlése mellett, a gyenge szívet oly éretny magvaival hinteni be, melyekből túl az iskolai éveken a becsületesség zöld fája, a szilárd jellem növekedjék.

Ezek volnának tehát az iskolai hazudozás és áruklodás, e veszélyes két lelki nyavalyának kórjelei, illetőleg undok következményei.

Lássuk most, mily hasonszerű labdacsokat lehetne gyógyításukra alkalmazni?

Először is a kényszerű hazugságra, midőn t. i. a gyermek botlásáért kérdőre vonatván,

mintegy kényszerítve van hazugsághoz folyamodni. Minthogy ily esetben a nélkül is fölötté nehéz az igaz mondás, ne nehezítse azt a tanító mértékletlen dühvel, hanem szelid türelemmel oly ovatosan intézze vallató kérdéseit, hogy igaz szívből eredt jóakarata tünjék ki s ez által az igazság kimondása, a vétség megvallása könnyűljön; mert minél szelidebb a bánásmód, annál kevésbé szorul a gyermek a hazugságra. Ha a gyermek hibázott, ne álljon a tanító azonnal elő a büntető vesszővel, vagy kemény dorgálással, legkevésbé kisebb gyermekeknél; mutassa magát mint szerető atya, vagy mint jó pásztor, ki az eltévedt bárányt — fáradságot nem kímélve — fölkeresi s örövendé a nyájhoz visszahozza.

A szorultságból hazudozó gyógyítására tehát a szelid bánásmód a hasonzenvi labdac, s a büntény ösztöne megvállása esetében, az az által érdemlett büntetésnek részben való elengedése, azon figyelmeztetéssel, miszerint a nagyobb büntetés azért engedtetett el, hogy bűnét hazugsággal nem tetézte.

A ki dicsekedésből hazudik, alázatosság meg szépszerével, oly gyakran, míg hibája utálatosságát belátván, attól nem tartózkodik.

A ki nyereség kedvéért csalási vágyból hazudik, károsítassék meg oly módon, hogy ne csak a csalással szerzett játékszer élvezésétől fosztassék meg, de még az érte adott vagy ígértet is elveszítse, hogy így kárán okuljon.

Az irigységből hazudó, az irigyelt egyén kitántetése által szégyenítették meg.

A szokásból hazudót gyakori elbeszéléstés s beszélgetéseinek figyelemmel kísérése által kell a hazudozástól el — s az igaz beszédhez hozzászoktatni.

A becsületvágyó gyermek gyakran jó s rossz eszközökkel igyekszik szülői s tanítói vonalmát megnyerni. A tanító a becsület-vágyat ne fejlessze rossz irányban, ne ébressze szerfölött sok dicséret s ajándékkal, hanem szoktassa a gyermekeket kötelességüket a végből teljesíteni, mivel az által Isten — s embernek tetszenek. Az atya s anya vagy a tanító a gyermeket az első vagy a második félrelépésnél keményen megfedte vagy megbüntette, ha ismét hibázik, fél a büntetéstől és — hazudik. Ha az első hazugság sikerült, többször is hazudik.

Sőt még engedelmességből is hazudnak a gyermekek! Én magam tudok példát, hol az anya a gyermek hibáját magára vévén, neki annak bevallását megtiltotta; hazudnia kellett, még pedig az édes anyától vezéreltetve.

Minden ember szívébe van öntve az igaznak kívánata; a hazug és csaló sem akar hazugság által megcsalattatni.

A tanítónak az igazság szeretetét s az igaz iránti hajlamot a gyermekben ébresztenie és táplálnia kell. Azonban Isten s a szent vallás örök igazság s minden világosság forrása. Ha a gyermek tudja, hogy az Isten mindentudósága s legfőbb szentségénél fogva minden hazugságot tud és utál, bizonyára hazudozási hajlamának ellen fog állni s az igazság mellett buzgólkodni. Vezessük a gyermeket arra, hogy többször őrzi angyalára gondoljon s mondjuk neki: Lásd! az Isten angyala hű barátod, ha jó vagy; ő téged szeret s örül, ha mindig igazat beszélsz; ellenben ha rosszat teszel, ha hazudol, szomorosan elfordul tőled. Ha oly szerencsétlen helyzetben vagy, hogy hazudtál, valld meg imádságodban a jó Istennek s kérd, hogy malasztját nyujtsa, hogy mindenkor s mindenkinek igazat mondhass. Beszéljünk el a gyermekeknek példákat az igazságról a szentírásból s az egyház történetéből, mutassuk meg nekik, hogy igazságszerető keresz-

tények s Krisztus vértanui mint adák oda életüket s vérüket a vallás szent ügyéért s az igazságért. A vallás ezen első és utolsó, de legjobb mentő eszköz, melyhez mindig kell folyamodnunk, mert ha mélyen a gyermek szívébe öntetik, hatalmas óvszer lesz a hazugság ellen.

Természetes, hogy minden alkalommal az egész iskola előtt az utálatos hazugság káros következményeivel együtt leirandó, mire számos olvasókönyvi elbeszélés és magyar közmondás is szolgáltat bőséges anyagot. Mindenkor szívökre kell egyszeremind kötni a gyermekeknek, miszerint ha már az iskolás gyermekben is oly utálatos a hazugság, mennyivel gyalázatosabb a felnőttekben! pedig ha gyenge korukban megszokják, nagyobb korukban is csak hazudozó emberekké válnak, kik ha sikerül is másokat néha-néha rászedniök, akkor is csak maguknak ártanak legtöbbet, mert a hazug nyelv megöli a lelket; de a legtöbb esetben neveltség és megváltás tárgyává teszik magukat.

A hibák s annak okai ha megvannak, ismerni kell a gyermek belvilágát s úgy nem lesz nehéz eltalálni az eszközt annak vagy megsemmisítésére vagy más irányba való térelésére.

Az önértetést kiölni: vétek volna! Azt meg kell hagyni és helyes utra vezetni.

Támadni kell megalázkodással, mellőzéssel és nyilvános megsemmisítéssel: a vizsgán, de leginkább erkölcsi elbeszélésekkel, példákkel, melyekben az ily gonosz tulajdonságok, illetve hazug gyermekek elnyerik büntetésüket iskolában, otthon, a társadalomban és a jó Istennél. Nemcsak mint gyermekek, hanem felnőtt korukban is, mikor fájdalommal gondoljuk tetetteikre és mindenkitől megvettetek.

Gyógyítani kell: erkölcsi mesék és példákkel, melyekben a jó jutalmat, tiszteletet és becsületet nyer; mikor a rossz, az eltévedt megtér, megbánja tetteit, szintén részesülhet a becsületben, tiszteletben, mert ha igazán megbánja, a mit tett, s azt többé nem teszi, kerüli, úgy mindenki elfelejti a régit s őt is szeretik. Azután magaláztatása után, és mellőzése után, ha ideje látszik egy-egy szóval, kérdéssel őt is bele hozni a rendszeres társalgásba, adni rá, figyelmi szavaira s arra felelni, de ezt mint egy jutalmat adva javulásáért. Végre ha megérdemli, a rajta esett nyilvános megsemmisítést nyilvánosan helyre hozni.

A mi pedig az árulkodást illeti, igaz ugyan, hogy a tanító mindenütt nem lehet, a kénytelen tanítványai közül úgynevezett vizsgálót rendelni, kik részint a tanítás óra előtti csend és illető fenntartására, részint az iskolába jövő és onnantól hazatérő gyermekek viseletére, részint az iskolai törvények mindenkor szigorú megtartására vigyáznak, a kihágókat bevádolni tartoznak. Ám ezeknek erősen kösse szívökre a tanító, miszerint ezen fontos és igen kitünő hivatásukban soha se téveszék szem elől, hogy ők e tekintetben a tanítónak segítői, hogy e szerint valamint a tanító midőn a legszigorúbban büntet is, csak a bűnhődőnek javulását törekszik elérni; úgy ők is midőn vétkes társaikat bevádolják, azt ne bosszúból, ne irigykedő kárörömmel, hanem mintegy szomorodott szívvel egyedül azon tiszta szándékból tegyék, hogy kis társukat, kit mint önönmagukat szeretni tartoznak; a tovább súlyedéstől megmentsék. Tegyék a vádat lelkiismeretesen, nemes sajnálattal; mert mihelyt ahhoz bosszúból való nagyítás, irigységből való káröröm vagy könnyelmű pajkoságból való ártani-vágyás vegyül: azonnal a legnemesebb tett utálatos júdási árulással fajul.

Ne hallgassa ki továbbá a tanító a vádakát bármely időben rendetlenül, hanem tűzzön ki

erre bizonyos időt, a mikor azután mind a vizsgálók; mind pedig az egyes sértettek panaszaikat meghallgatja. Ez által kettős célt ér el; először, hogy a tanítás folyamata alatt nem háborgatják szüntelen hadanászó kézfelemelésekkel; s másodsor, hogy higgadtan megvizsgálhatja mind a vádlott bűnét, mint pedig a vádló lelkületét, a mely utóbbiban, ha akár bosszút, akár kárörömet, akár bármi néven nevezendő rosszakaratot vesz észre, — el ne mulassza az ilyan vádlót tettének gyalázatoságáról fölvilágosítani, s különösen arra figyelmeztetni, miszerint e gyalázatos szokást minél előbb elhagyni törekedjék, nehogy azt az iskolántuli életbe is átvigye, — honnét — fájdalom! — napjainkban annyit utálatos példát hozhat föl a tanító, hogy csaknem lehetetlen, miszerint e gyenge gyermek sziv, melyben a becsület szikrája még csillámlik, meg ne szégyenüljön s ezen utálatos vétektől vissza ne borzadjon.

Az ösztint s igazság szeretőt ajándékozta meg a tanító bizodalomával s mutasson bizalmatlanságot a hazug és árulkodó iránt; s előbb nem számíthat a tanító szeretete s bizodalomára, míg a hazugságról és árulkodásról tökéletesen le nem mond s az igaz mondást meg nem kedveli s magáévá nem teszi.

UJDONSÁGOK.

— Jubileum. Huszonöt évvel ezelőtt a helybeli szeminárium-templom föltár számolýához egy ifju áldozat lépett, hogy bemutassa első szent mise-áldozatát az Urnak. Ez a szívében-jelkében, nyelvében úgy, mint erkölcsiben derék magyar ember Fodor Ferenc sárbogárdi plebános volt, ki mint Krisztus Szíve szerinti pap csak egy kötelességet ismert; szolgálni Istenét. Nehé, fáradságos, de áldásos volt munkája a negyedik század folyamán s méltán megérdemelte azt az ünneplést, melynek vasárnap részese volt. Vajlósággal ünnepe volt e nap sárbogárdnak s a hívők szinte versenye keltek az ünneplésben s tölük telhető fényvel és pompával iparkodtak kifejezni lelkipásztoruk iránt érzett szeretetüket. Az ujjonnan épült gót stílus templom virágokkal volt díszítve s már korra reggel zsufolásig megtelt ájtatos közönséggel s midőn papjáról asszisztálása mellett ünnepi díszben az Ur oltára elé lépett a jubiláns, felhangzott az ének s a jó pásztor egyesült híveivel a Krisztusi szeretetben. Az ünnep szónoka Fűrész József vajtai esperes plebános volt, a ki kellemes szónoki organummal magas nívón álló beszédben fejtegette a papi hivatás fontosságát s élénk színekkel ecsetelte a jubiláns nemes lelki vonásait. Az ünnepélyes szent mise után, melyen a szomszédos Sár-Szent-Mihályról is mintegy kétszázan voltak jelen, a tágas templomudvar megtelt közönséggel s előlép a koszosus lánykák egyike s könnyekig megható kedves szavakkal üdvözölte a gyermekek nevében a jó lelkiatyát. Az üdvözléseknek vége-hassza nem volt. Az iskolázék, járásbíró, községi jegyzőség, stb. stb. kifejezték jókívánataikat s az ünneplő plebános hálás szavakkal mondott köszönetet a nem várt kitüntetésért. A hívek szeretetük jeléül egy szép kehelyvel lepték meg a jubiláló lelkipásztort. A délelőtti ünnep-ségeket a plebános vendégszerető házánál gazdag lakoma követte, melynek során Fűrész József esperes, Forster járásbíró az ünneplést, az a jelenvolt vendégeket éltette, majd Kirissis Bódog lapunk munkatársa miután a jubiláns elhunyt szüleiről kegyeltes szavakban emlékezett meg, a mindenkor hazafias cisterciá Rendre s annak

Jelenvolt tagjára, *Mészáros Amandra* emelte a szeretet poharát. A mindvégig kedélyes társaság tagjai az éjféli órákig maradtak együtt. Mi részünkről szívből üdvözlöljük a köztisztviselőben álló jubilánst s Isten bőséges malasztját kérjük további munkásságára!

— **Személyi hírek.** *Havranek József* polgármester Radegundba utazott, a hol szabadságidejét tölti. A polgármesteri teendőket távollétében *Keresztes Ignác* közig. tanácsos végzi. — *Reé István* rfőkapitány két heti üdülésre a Balaton melletti Fonyódra utazott.

— **A „Székesfejvári egyházmegyei róm. kath. tantöbbségülései”** tegnap tartotta rendes évi közgyűlését a ciszterci Rend főgymnáziumának dísztermében. A tagok a megye minden részéből impozáns számmal jelentek meg a gyűlésen, a melyet a főtemplomban ünnepélyes szent mise előzött meg. *Mayer Károly* apátkanonok, egyházmegyei tanfelügyelő, az egyesület elnöke, diszes beszéddel nyitotta meg az ülést. A hallgatóság élénk figyelemmel, közbe-közbe éljenzéssel és helyeslésekkel, mindvégig élvezte a magvas előadást. Mindig ünnep az egyesületekre nézve, ha a tudós kanonok a mély igazságokat az ő kedves megnyerő előadásával hirdeti s a mi előadását még vonzóbbá teszi, az, hogy a hallgatóság maga is érzi, hogy az előadó minden szava elméjéből a sziven keresztül jut hallgatói lelkébe s ez az erős meggyőződés a beszéd egész folyamán mindenütt lelkesítő meggyőződéssé válik. Egyébiránt, hogy olvasóink azokat a mély és szép igazságokat élvezhessék, egész terjedelmében adjuk a pompás beszédet. Az elnöki megnyitó után *Házy Ferenc* a közgyűlés jegyzője *Schiffer Ferenc* sár-szt-mihályi tanító üdvözölte az egyesület 40 esztendő farsadságos tanítói pályájának jubileuma alkalmával. Az ünnepelt meghatva modott köszönetet a szives ovációért. — Ezután az egyesület belügyeinek programjához való elintézésére került a sor. Nagyobb mozgalmat a tanítók gyermekeinek segélyezésére kezdeményezett tápintézet támogatása képezett, a melyet épen maguk a tanítók nem pártfogolnak annyira, a mennyire a saját érdekeik megkövetelnék. A központi választmány és a tisztviselők 3 éves mandátuma lejárván, a régi tisztviselőket egyhangulag megválasztották, a választmány tagjainak jelölésénél azonban itt-ott oly viselkedést láttunk, mintha egyesek épen nem vennék komolyan azt a fontos missziót, a melyre egy közgyűlés hivatva van. A pályamunkák közül *Papp János* lovasberényi főtanító munkája nyerte el a díjat, a melyet mai lapunkban egész terjedelmében közlünk. — A közgyűlés *Schultz Imre* pécsi képzőintézeti tanárt a kiváló paedagógust az egyesület dísztagját, nyugalomba vonulása alkalmából feliratilag üdvözölte. A gyűlés után *Mayer Károly* elnök a választmány tagjait a katolikus kör helyiségeiben vendégeiként látta, a hol ősi szokás szerint nem volt hiány a lelkes felköszöntőkben.

— **Jégverés.** Gárdonyból írják lapunknak, hogy ott tegnap este 8 óra tájban hatalmas égzörgés közepette megeregedtek az ég csatornáis s mintegy öt percig tartó jégeső sok gazdának tette tönkre minden reménységét. A jégkár megállapítása már folyamatban van.

— **Felakasztotta magát.** Tázci levelezők írja, hogy *Molnár István* ottani lakost múlt hó 30-án saját udvarán a fészkerben felakasztva találták s a mentési kísérletek eredményre nem vezettek, mert már halott volt. A helyszínen megjelent kórovas a halált s az öngyilkosságot konstatálván, a boncolás mellőzésével eltemettetett. A mennyiben *Molnár* rendezett vagyoni viszonyok között élt, tettének okát nem tudják.

— **Elzámolás.** Ez év márczius havában többek hozzájárulása folytán az öreghegyi-borju-kuti dülő sarkán felállítandó kereszt költségeit gyűjtés útján óhajtottak beszerezni. A gyűjtés folyamán *Bernáth József* és neje helybeli lakos saját költségön felállították a keresztet, a gyűjtött összeg tehát teljesen érintetlen maradt. Amde a régi berényi-ut mentén levő szobor és kereszt is nagyon igényli már a renoválást s így az adakozók intencióját nem fogja sérteni, ha a gyűjtött összeget erre használják. Mégis midőn köszönetet mondok az adakozóknak, megjegyzem, hogy azok, a kik e célra nem akarják fordítani az adott összeget, a délelőtti órákban nálam f. hó 7-ig átvehetik. — *Trembó József*, hegybíró.

Adakoztak: ifj. *Fister János* 1 kor., *Tolnai Jánosné* 20 fill., *Nagy István* 2 kor., *Osztotics Ferenczné* 1 kor., *Schveininger János* 40 fill., *Péntek Katalin* 1 kor., *Pinke Andrásné* 50 fill., *Horváth Jánosné* 20 fill., *Radits György* 2 kor., özv. *Volf Jánosné* 2 kor., *Pénzes Anna* 2 kor., *Katona János* 40 fill., özv. *Szekfü Györgyné* 40 fill., özv. *Fröschl Károlyné* 1 kor., *Einhirn Jánosné* 1 kor., *Knittelhoffer Ferenczné* 1 kor., *Pock Józsefné* 1 kor., *Kasó Mihály* 1 kor., *Pogács Károly* 40 fill., *Kováts Pálné* 20 fill., *Gebhardt Ignác* 60 fill., *Vörösné* 40 fill., *Aranyné* 40 fill., *Piser Mihályné* 1 kor., *N. N.* 40 fill., *Szöke Istvánné* 2 kor., *S. Sz.* 1 kor., *R. N.* 10 kor., *Knittelhoffer Károly* 2 kor., *Gagácsi Erneszt* 1 kor., *Langhár Gáspárné* 1 kor., *Ackermann Józsefné* 6 kor., *Töke István* 1 kor., *Radics János* 1 kor., *N. N.* 20 fill., *Ruzitska Józsefné* 2 kor., özv. *Marton Istvánné* 1 kor., *Tölényi Antal* 1 kor., özv. *Braun Alajosné* 4 kor., özv. *Szammer Imréné* 2 kor., *Pfinn Istvánné* 2 kor., özv. *Vurczinger Józsefné* 2 kor., özv. *Tujner Józsefné* 1 kor., *Pemmer Istvánné* 1 kor., *Lév Lambertné* 1 kor., *Toma Károly* 1 kor., *20 fill.*, *Valentovics Mihály* 2 kor., *Lichtneckert Antalné* 2 kor., *Závodnik Sándor* 1 kor., *Fister Jánosné* 1 kor., *Füle István* 2 kor., *N. N.* 1 kor., *Kunzt András* 1 kor., *Szekfü Ferenc* 1 kor., *Zalka K-né* 1 kor., *N. N.* 20 fill., *Kovács József* 2 kor., *Kü János* 1 kor., *Erzbrucker József* 1 kor., *Vincz András* 2 kor., *Bandát Ferenc* 1 kor., *Haden család* 1 kor., *20 Bodó István* 20 fill., *Boros István* 20 fill., *Jakab Ferenc* 1 kor., *N. N.* 10 fill., *Noficzter János* 3 kor., *Kummer István* 1 kor., *Kulifay József* 1 kor., *N. N.* 60 fill., *Hammer József* 1 kor., *Boda István* 1 kor., *Kusovits Lajos* 1 kor., *Handlein Mihály* 1 kor., *Vig Jánosné* 20 fill., *Horváth Anna* 2 kor., *Dörömbözy Ferencné* 1 kor., *Báronyné* 1 kor., *Salla F.* 1 kor., *Truckensitz Ign.* 1 kor., *Paulusz József* 2 kor., *Zsapka Mihály* 1 kor., *Pallag Mária* 20 fill., *Pentner Istvánné* 1 kor., *Polczer Ferenc* 40 fill., *Polczer Ignác* 1 kor., *Karl Istvánné* 2 kor., *Paulusz Istvánné* 2 kor., *Vig Imre* 1 kor., *Raner Mihály* 1 kor., *Raner Mihály* 1 kor., *Beregi György* 1 kor., *Knittelhoffer Jánosné* 1 kor., *Klér Gáspár* 1 kor., *Hegedüs Mihályné* 1 kor., *Molnár András* 1 kor., *Sziksz József* 1 kor., *Knittelhoffer Károlyné* 2 kor., özv. *Szigi Györgyné* 1 kor., özv. *Leéb Györgyné* 2 kor., *Farkas Mihály* 1 kor., *Gabrovits István* 1 kor., *P. Nagy János* 1 kor., *Liszi János* 1 kor., *Beregi József* 1 kor., *Kő Antal* 1 kor., *Brunner János* 2 kor., *Bognár János* 1 kor., *Farkas Anna* 1 kor., *N. N.* 20 fill., *Pemmer* 20 fill., özv. *Horváthné* 20 fill., *Kováts Jánosné* 1 kor., *Polczer Lőrinc* 1 kor., *Kuthy Márton* 2 kor., *Horváth György* 1 kor., *Horváth Imréné* 60 fill., *Ny. Bognár* 1 kor., *Kis István* 1 kor., *Fekete József* 2 kor., *P. Nagy Soós Pálné* 40 fill., *Király Rozália* 1 kor., özv. *Szatmáryné* 2 kor., *Belák Istvánné* 20 fill., *Palkovits Imréné* 1 kor., *Kajtor Istvánné* 1 kor., *Németh István* 2 kor., özv. *Kolmann Ferencné* 1 kor., *Pap Ádám* 1 kor., *Simon János* 1 kor., *Szigi Gáspárné* 2 kor., *Cser Pál* 1 kor., *Liszi Katalin* 1 k., *Balogh Ferencné* 2 kor., *Almáry János* 6 kor., *Lencsés Józsefné* 60 fill., *Antalné* 1 kor., *Már Gáspár* 1 kor., *Horváth István* 2 kor., *Németh Anna* 1 kor., *Haden József* 1 kor., *Richard Andrásné* 1 kor., *Teller István* 1 kor., *Kis József* 1 k., *Vendég Anna* 1 kor., *Komlósi Jánosné* 1 kor., *Gál György* 20 fill., *Molnár Anna* 20 fill., özv. *Nagy Jánosné* 60 fill., *Szabó András* 4 kor., összesen 188 kor. 70 fillér.

— **Gyermek-betegség.** Gárdonyban a gyermekek között a kanyaró járványszerűleg fellépett. A hatóság a szükséges óvintézkedéseket megtette.

— **Nyári mulatság.** A helybeli keresk. iskola felső osztályu tanulói, illetve maturistái Péter és Pál napján a polgári lövelde helyiségében sikerült táncmulatságot rendeztek, mely derült hangulatban a reggeli órákban ért véget. A diák urak egy év farsadságos munkája után gondtalanul ropták a táncot s hogy örömlükben a város előkelő közönsége is szívesen osztozott, a szép nem alábbi névsora igazolja.

Asszonyok: *Antal Adolfné*, özv. *Birkmayer Lajosné*, dr. *Faludi Miksáné*, *Füstér Imréné*, *Galambos Istvánné*, *Gánti Lajosné*, *Grünwald Jakabné*, *Havranek Lajosné*, *Horváth Béláné*, *Kalmár Jánosné*, özv. *Keller Károlyné*, özv. *Kereszturi Ödönné*, *Klein-Józsefné*, *Kohn Mórné*, *Kunoss Gyuláné*, *Levichek Jánosné*, *Licneckert Antalné*, *Lövinger Mórné*, *Roszbberger Károlyné*, *Sapkás Károlyné*, *Skalka Jánosné*, *Szebehelyi Imréné*, *Vaimár Ferenczné*, *Závodnik Sándorné*.
Leányok: *Antal Juliska*, *Birkmayer Mariska*, *Iduska* és *Margit*, *Bottin Mária*, *Czechmeister Ilonka* (Komárom), *Fischer Irén*, *Füstér Margit*, *Erzsike* és *Józsa*, *Gánthy nővérek*, *Gippert Etel* (Mór), *Grünwald Matild*, *Galambos Rózsa* és *Margit*, *Kalmár Emma* és *Rózi*, *Keller Mariska*, *Klein Mariska*, *Kohn Margit*, *Levichek Juliska*, *Lichtneckert Piroška* és *Juliska*, *Lőw Anna*, *Löwinger Janka* és *Böske*, *Roszbberger Ilona* és *Juliska*, *Sapkás Erzsike*, *Skalka Irma*, *Szebehelyi Katica*, *Vaimár Katica*, *Weinmann Mici* (Dád), *Závodnik Vilma*.

Felüljizáltak: *Gánthy Lajos* 20 kor., *Wertheim Armin* 10 kor., *Havranek József* 6 kor., *Klein József*, *Skalka János* 4 kor., *Forintos László*, *Sch. 3* kor., *Kelemen Béla*, *Sz. A.*, *Vajmár Ferenc*, *Lövinger Mór*, *Závodnik Sándor*, *Sulyok F.*, *Pap Arthur*, *Brener Adolf*, *N. N.*, *X. Y.* és özv. *Keller Károlyné* 2-2 koronát. Fogadják e nemes célnak szánt szives adományaikért a Segítő Egyesület hálás köszönetét.

— **A mezőőr öngyilkossága.** *Bognár József* mezőőr megunta az életét s nem gondolt arra, hogy halála három kiskorú gyermekét s özvegyét juttatja koldus-kenyérré, végrehajtotta tettét, melyről már napok óta beszélgetett. Tegnap ugyanis reggel 8 óra tájban a Szerégyes felé vezető András-gyepen néhány munkás ember a kut felé tartott s odaérvén a kutkánván egy kabátot, kalapot s egy botot találtak s ugyanakkor észrevették, hogy a kutban egy emberi test van. Jelentés folytán a mentők a helyszínre siettek s a mély kútból csaklyák segélyével sikerült a testet kiemelni, a melybe azonban életet verni már nem lehetett, miért is a városi hullaházba szállították. Itt ismerte fel a hullában *Bognár Józsefné* a férjét, a ki 51 éves korában követte el végtetes tettét, hogy a nyomortól szabaduljon.

— **Sikkasztó szolga.** *Slemender Antal* a sikkasztó szegzárdi iskola szolga ügyét a szegzárdi törvényszék múlt hó 26-án tárgyalta, melynek során *Slemender* azzal védekezett, hogy a nyomoruság kerezte a bünbe. Egy pár jó napot akart szerezni magának s azután el akarta dobni az életét. Kedvese *Gál Zsófi* nem tudott az ő büönőségéről semmit. A törvényszék *Slemendert* sikkasztás miatt egy évi és hat havi börtönre, *Gál Zsófiat* orgazdaság miatt három havi fogházra ítélte.

— **Megrögzött tolvaj leány.** Megirtuk annak idején, hogy ismeretlen tettes *Tungler Józsefné* Olaj-utcai lakosnőtól hat darab szoknyát ellopott. Tegnapelőtt egy leány szoknyákat árult a Sár-utcan, mire valaki figyelmes lett egy kissé a leány viselkedésére és a lapok közleményeire emlékezve, jelentést tett a rendőrségnek. A gyanu nem is bizonyult alaptalannak, a mennyiben a rendőrség a bünjelek nyomán meg is állapította az ismeretlen szoknya-lópót *Dávid Juli* rovtott multu cselédeleány személyében, ki csak két hete szabadult ki a börtönből, hova ezuttal függő lopás miatt volt elzárva.

— **Gyalogjáró diákok.** Fáradtságos kirándulásra határozta el magát három helybeli diák: Frei János, Kuglics János keresk. iskolai tanuló és Polónyi István gimnázista. Vállalkoztak ugyanis arra, hogy gyalog elmennek Fiuméba, onnan Triestbe, a hol megpihennek néhány napra, majd átmennek Velenczébe. A diákok vezetője Klincsek István egri reáliskolai tanuló lesz, a ki egyszer már megtette azt az utat s akkor a közoktatási miniszter ki is tüntette a gyalogos diákok.

— **Csipke-ruha.** Két hosszú éven át görnyedt öz. Horváth Istvánné veszprémi lakos a munka mellett, mire elkészült az a női-ruha, mely a kötő munkának valóságos remeke. A párisi kiállításon elismerték a munka értékét s kitüntetésben részesítették a szegénysorsu özvegy asszonyt. Holnaptól kezdve a tűzoltó laktanyában ki lesz állítva a csipke-ruha s bár díjmentesen tekinthető meg, juttasson kiki néhány fillért a a szegény özvegynek, a kinek megélhetése egyébként nincs biztosítva.

— **Ifju késelő.** Verekedő legényekről s párbajozó uracsokról hallani már nem újság. Annnyira mindennapi dolog, hogy alig tűnik fel. Ámde, hogy serdületlen gyermekek haragosdit játszanak s megkéselik egymást, ez több a soknál. Mult hó 30-án történt, hogy Jásper István Zámoly-utca 55. sz. alatti cipésztanonc és Gáspár István Öreg-utcai szobafeső tanonc tegnap szemben állt egymással s mert régóta vannak haragban, rövid szóváltás után birokra került a jölg és Jásper néhány helyen megszúrta Gás-

párt. A megszurkált inas a Szent-György kórházba szállíttatott.

— **Déli vasut.** F. évi július hó 1-én a budapesti—csáktornyai vonalon a **Balaton-Aliga** és **Siófok** állomás között fekvő 133. sz. órháznál „**Balaton-Világos**” elnevezéssel személyforgalom közvetítésére szolgáló megállóhely nyitattik meg, melynél a 205, 209, 206 és 210 számú személyvonatok a nyári időnyben, azaz május hó 1-től szept. hó végéig terjedő időszakban, a 211 és 212. számú személyvonatok június hó 1-étől szept. hó 15-ig terjedő időszakban és a július hó 1-től augusztus 31-ig terjedő időszakban ünnep és vasárnapokon közeledek 213. és 214. számú személyvonatok az utasok felszállása, illetve kiszállása céljából feltételeesen meg fognak állni. Ezen megállóhelyen menetjegyek nem adatnak ki, podgyász-, kutyák és expressz-árúk sem vetetnek fel, hanem az illetékeket utánfizetés-kép (pótlék nélkül) a kalauzok szedik be. „**Balaton-Világos**” megállóhelyre nézve z 1901. évi május hó 1-től érvényes „Balatonvizi fürdőévd dijszabás” is kiterjesztetik és pedig olyképp, hogy e megállóhelyre a Siófokra érvényes fürdőévd menettérty jegyek adatnak ki. Balaton-Világos megállóhelyről a fentemlített vonatok a következő időkben indulnak:

Budapest d. v. felől — Pragerhof felé:

a 205. sz. vonat délelőtt 10 óra 23 perczkor	a 209. » » délután 5 » 23 »
a 211. » » este 7 » 32 »	a 213. » » délelőtt 8 » 39 »

Pragerhof felől — Budapest d. v. felé pedig:

a 205. sz. vonat délután 5 óra 13 perczkor	a 210. » » » 12 » 54 »
a 212. » » reggel 6 » 05 »	a 214. » » este 8 » 51 »

— **Eltűnt fiu.** Szinyéri Ferenc fiúle lakos 17 éves József nevű fia a napokban szüleinek lakásáról eltűnt. Atya csekély csinért megdorgálta őt és ennek tulajdonitják a szülei háztól való elszökését. A hatóság elrendelte köröztesését.

— **Az ötförintosok bevonása.** A pénzügyminiszter hivatalosan tudatja, hogy az ötförintosokat szeptember elsejéig hagyják forgalomban s addig fokozatosan bevonatnak. Az állampénztár azonban még december első napjáig beváltja az ötösöket. Azontul teljesen értéküket vesztik.

— **A tréber tilalma.** A pénzügyminiszter leiratban értesítette a törvényhatóságokat, hogy az országszerte megindult alkoholelleses mozgalom hatása alatt elrendelte az italmérők számának korlátozását s a szeszből készült, közönséges pálinkának a kereskedésben való árusítását. Ez utóbbi kizárólag korcsmában avagy pálinkamérésekben árusítható. Köszönjük, van a mi városunkban annyi pálinkamérés, hogy ezt a rendeletet nem igen érzik meg alkoholistáink.

— **Velencei csendélet.** Horvát Pál és Jeges Mihály vele czeiflegények együtt mulattak mult hó 24-én Guttman Mór nagyvendéglőjében. Ivás közben nézeteltérés merült fel a két legényember között s mikor már a szóból kifogytak, Jeges bicsakkal keresett igazságot s Horvátot nyakszírtan szúrta. — A csendőrség letartoztatta a késelő legényt.

— **Vesztett sertés.** Pákozdon öz. Lichtenstadt Adolfné sertése a csordán megveszett, mielőtt azonban emberben vagy állatban kárt tett volna, lebunkozták. A hatóság a szükséges övintézkedéseket fogantozította.

Dr. Kriegl József-féle valódi angol
bőrvédőkenőcs és boraxszappan

1. teljesen mentes minden tiltott vagy ártalmas drasztikus anyagoktól a leg jobb kenőcs mindennemű bőrtisz-
Before. After.

tátalanságok ellen. — Egy tégely kenőcs egy boraxszappannal:
3 korona 30 fillér
az összeg előleges bektüklése mellett.
Chief-Office 48, Brixton-Road, London SW.
Az utalvány a következőleg czimzendő:
Apotheker A Thierry's balsam-Fabrik
in Pragrada bei Roitsch.
Nagybani vevőknek tetemes rengedmény.

Mc CORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY
(CHICAGOI ARATÓGÉPCYÁR)

GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kévektő aratógép, Fűkaszalógép, Közéörükészülék, „Daisy” marokrakó aratógép, Szénagyűjtő gereblye és Kévektőfonal gyártmányai.

Ne vásároljon, mig gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte! 1242

Olcsó tartalékreszek óriási raktára. Képviseleink: **Tessék mintakönyvet kérni!**

WILLIAM J. STILLMAN igazgató. **NEY MÓR, Széke-fehérvár.** Budapest V., Váci-ut 30.

Alapított 1858. evben. | Telep Palotai-utca 23. | Telefon-szam 79. | Süngöy-csim: Concordia Székesfejérvár.

PFINN JÓZSEF CONCORDIA TEMETKEZÉSI VÁLLALAT, ÉRCZ- ÉS FAKOPORSÓ RAKTÁRA
Székesfejérvárott, Sas-, Jókai- és Iskola-utca sarkán, a „Fekete Sas” szálloda átelienében.

A legolcsóbb és legdiszesebb temetések elvállaltatnak.

Sirkoszoruk!

Vidéki megrendelések távirat után is ellátóztatnak.

Hullák szállítása a vidék bármely irányába eszközültetnek.

Sirkoszoruk!

Nyomatott Számmer Imre könyvnyomdai intézetében, Székesfejérvárott.